

Centrumplan Mosaique
Probleemanalyse
Conventionele Explosieven

W. van den Brandhof, MA
31 januari 2012

Inhoudsopgave:

1. INLEIDING.....	4
1.1. AANLEIDING	4
1.2. DOELSTELLING	4
1.3. OPZET.....	4
2. INVENTARISATIE LOCATIESPECIFIEKE OMSTANDIGHEDEN	6
2.1. PROJECTDEFINITIE	6
2.2. VERZAMELEN VAN PROJECTDOCUMENTATIE	6
2.2.1. <i>Rapportages met betrekking tot conventionele explosieven</i>	6
2.2.2. <i>Analyse beschikbare documentatie</i>	7
2.2.3. <i>Gebiedsbezoek</i>	7
2.2.4. <i>Sonderingsgegevens</i>	9
3. EVALUATIE VAN DE RISICO'S	10
3.1. INVENTARISATIE RISICOMOMENTEN.....	10
3.2. KANS OP DETONATIE VAN DE EXPLOSIEVEN	10
3.3. GEVOLGEN DETONATIE	11
3.4. BEHEERSMAATREGELEN	12
4. BIJDRAGEBSLUIT	13
4.1. 'BOMMENREGELING'	13
4.2. CATEGORIEËN VAN GEMEENTEN	13
5. LEEMTEN IN DE KENNIS	15
5.1. SAMENVATTING LEEMTEN IN DE KENNIS	15
6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	16
6.1. CONCLUSIE.....	16
6.2. AANBEVELINGEN	16
7. BRONNENMATERIAAL	18
8. LITERATUUR EN WEBSITES.....	19
9. GEBRUIKTE AFKORTINGEN.....	20

Bijlage I: het onderzoeksgebied met verdachte locaties

Bijlage II: intrekken bijdragebesluit

Distributielijst

- AVG Geoconsult Heijen BV
- AVG Milieutechniek Heijen BV
- Gemeente Bergen

© AVG Geoconsult Heijen BV januari 2012

Dit document is bestemd voor de opdrachtgever.

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze rapportage mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur. (Artikel 16 Auteurswet 1912). Het is de opdrachtgever toegestaan voor intern gebruik kopieën te maken zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

AVG Geoconsult Heijen BV aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid van de door haar uitgebrachte adviezen.

Voor informatie, vragen of suggesties:

AVG Geoconsult Heijen BV- De Grens 7-NL-6598-DK-Heijen

Tel 0485-512439 Fax 0485-514805

Website: www.explosievenopsporing.com / www.uxo.eu

E-mail: info@explosievenopsporing.com

<i>Opdrachtgever</i>	<i>Aannemer</i>	<i>Rapport</i>	<i>Goedgekeurd door:</i>	<i>Vrijgegeven door:</i>	<i>Versie</i>
Gemeente Bergen (L)	AVG Geoconsult Heijen BV Postbus 160 6590 AD Gennep	1162045	Sr. OCE- deskundige G.H.J. Doreleijers	Ing. J. Bakker	Definitief
<i>Opgesteld voor</i>	<i>Opgesteld door</i>	<i>Naam</i>	<i>Paraaf</i>	<i>Paraaf</i>	<i>Datum</i>
Gemeente Bergen (L)	W. van den Brandhof MA (historicus)	Centrumplan Mosaïque (analyse)			31 januari 2012

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De gemeente Bergen (L) heeft AVG opdracht verleend om een probleemanalyse naar de aanwezigheid van conventionele explosieven uit te voeren voor het project 'Centrumplan Mosaïque' te Bergen. De werkzaamheden kunnen als volgt worden gedefinieerd: Er zal een herinrichting van de N271 plaatsvinden, daarnaast wordt de winkelstructuur gedifferentieerd door middel van de bouw van nieuwe winkelgebouwen.

Het onderzoeksgebied (paars omlijnd)

1.2. Doelstelling

De doelstelling van de probleemanalyse / risicoanalyse kan als volgt worden omschreven: het vaststellen van de maatregelen die benodigd zijn in de gebieden waar een verhoogde kans is op het aantreffen van conventionele explosieven, e.e.a. op basis van de in de inventarisatiefase vastgestelde horizontaal afgebakende verdachte gebieden.

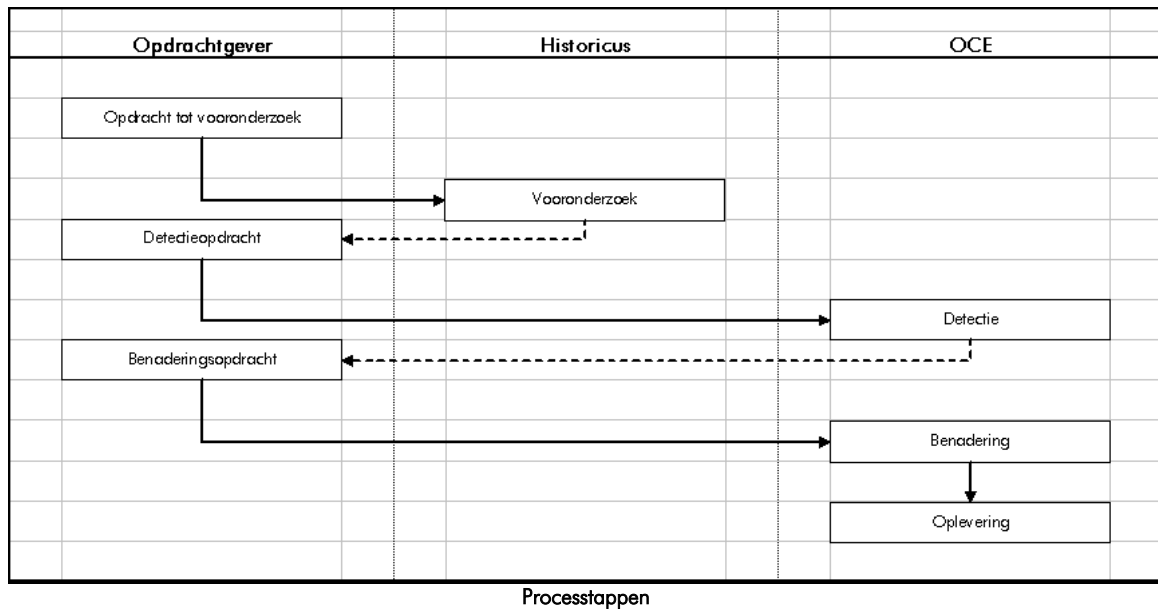
1.3. Opzet

De opzet van dit onderzoek kan als volgt worden gedefinieerd:

- In de analysefase wordt de horizontale afbakening (indien mogelijk) nader verfijnd aan de hand van contra-indicaties;
- De verdachte gebieden worden in de verticale zin afgebakend, waarbij onder andere aandacht wordt besteed aan de maximale indringingsdiepte van conventionele explosieven;
- Er wordt ingegaan op de risico's van de vermoede conventionele explosieven in relatie tot het toekomstige gebruik van de locatie;
- De locatiespecifieke omstandigheden worden vastgesteld.

De probleemanalyse / risicoanalyse werd uitgevoerd door één van de wetenschappelijk medewerkers van AVG Geoconsult Heijen BV, dhr. W. van den Brandhof, MA (historicus) en stond onder toezicht van de explosievaardeskundige van AVG Geoconsult Heijen BV, dhr. G.H.J. Doreleijers (Senior OCE-deskundige). Dhr. P. P. M. Gieben was verantwoordelijk voor het GIS kaartmateriaal. De Senior OCE-deskundige was verantwoordelijk de risicoanalyse en bijbehorend advies.

De verschillende fasen van uitvoering, van het vooronderzoek tot het daadwerkelijk munitievrij maken van een op conventionele explosieven verdacht gebied, zijn in onderstaand overzicht opgenomen.

2. Inventarisatie locatiespecifieke omstandigheden

2.1. Projectdefinitie

De werkzaamheden kunnen als volgt worden gedefinieerd:

- Nieuwbouw en verbouwwerkzaamheden op het plein;
- Verdiepen van het plein;
- Werkzaamheden in kader van parkeergelegenheden;
- Werkzaamheden in kader van de aanleg van een verbindingsweg en de aanleg van rotondes;
- Het verplaatsen van bestaande bomen;
- Het aanpassen van de locatie van de volkstuinten;
- Het maken van een hoogteaccent in de vorm van een toren.

2.2. Verzamelen van projectdocumentatie

AVG heeft van de gemeente Bergen de volgende gegevens ontvangen:

- Structuurvisie Mosaique Centrum Nieuw Bergen d.d. 02-6-2010 16:06:16;
- Diverse digitale ondergronden van het onderzoeksgebied w.o. 'Herinrichting N271' (bestand 0VNW-bp3 d.d. 29-07-2011) en 'gemeente Bergen bestemmingsplan Mosaique' (bestand 0VNV-bp3 d.d. 28-06-2011).

Op het internet werden de volgende websites geraadpleegd:

- Maasduinen TV – Centrumplan Nieuw Bergen 'Mosaique';
- Website gemeente Bergen m.b.t. plan 'Mosaique'.

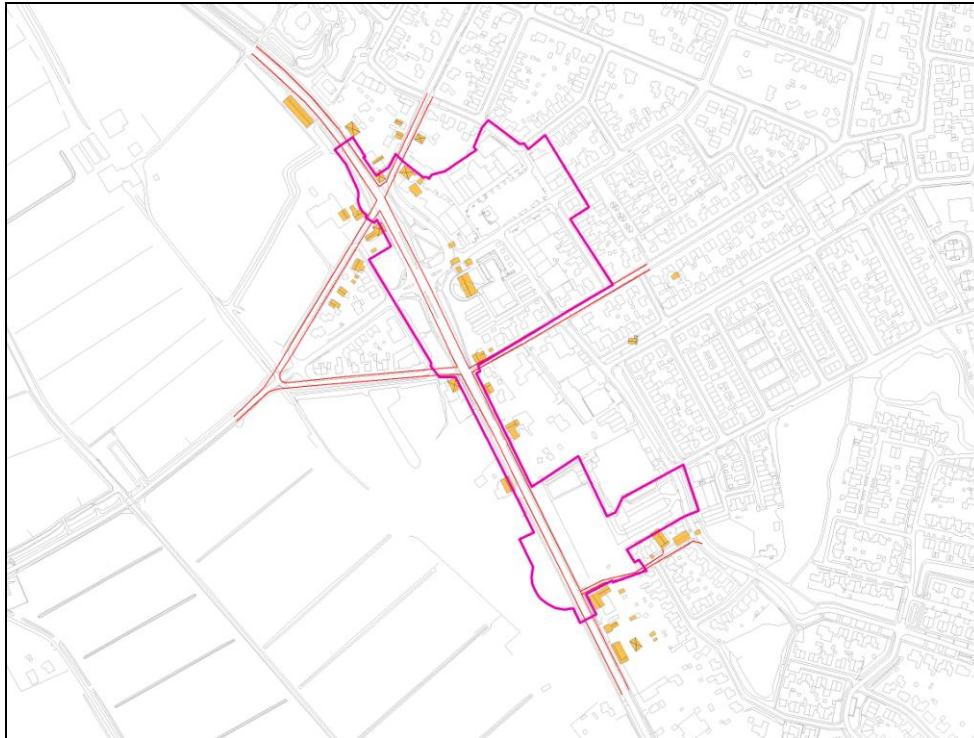
Gegevens met betrekking tot naoorlogse grondrijpende werkzaamheden in de eerste decennia na de Tweede Wereldoorlog zijn niet beschikbaar.

2.2.1. Rapportages met betrekking tot conventionele explosieven

- Uit het AVG archief blijkt, dat AVG Milieutechniek Heijen BV in 2000 een explosievenonderzoek te Bergen heeft uitgevoerd. Dit project staat bekend onder het projectnummer 20623 (UO nummer 2001145, woongebied Vlammerse Hof). Het betrof het gecontroleerd afgraven en detecteren van een verdacht gronddepot. De betreffende locatie bevindt zich niet direct in de nabijheid van het onderzoeksgebied;
- ECG heeft aan de Vogellaan te Nieuw-Bergen een detectie- en benaderonderzoek uitgevoerd. Aanvullende gegevens zijn AVG niet bekend;
- ECG heeft aan de KOBs-locatie te Nieuw-Bergen een een detectie- en benaderonderzoek uitgevoerd. Aanvullende gegevens zijn AVG niet bekend.

De bovenstaande projecten zijn niet direct relevant in kader van dit onderzoek.

2.2.2. Analyse beschikbare documentatie

Vergelijking infra tijdens de Tweede Wereldoorlog (geel gekleurd) en huidige infra

Het onderzoeksgebied is na de Tweede Wereldoorlog ingrijpend veranderd. Uit de bovenstaande afbeelding wordt duidelijk dat het aantal aanwezige gebouwen enorm is toegenomen. Derhalve hebben er na de Tweede Wereldoorlog talloze grondingrijpende werkzaamheden in het onderzoeksgebied plaatsgevonden. Denk aan ontgravingen ten bate van funderingen, het leggen van kabels en leidingen en het verbeteren van bestaande wegen.

2.2.3. Gebiedsbezoek

De belangrijkste knelpunten kunnen als volgt worden gedefinieerd:

- Bestaande gebouwen;
- Kabels en leidingen;
- Gemotoriseerd verkeer;
- Vegetatie (bomen);
- Aanwezige verhardingen (deze moet vantevoren worden verwijderd);
- Lantaarnpalen, hekwerk en andere vergelijkbare ijzerhoudende infra.

Het gemeentehuis

De provinciale weg

Het winkelcentrum

Volkstuinen

2.2.4. Sonderingsgegevens

Er wordt geen afwerpmunitie (lees: bommen) verwacht. De sonderingsgegevens kunnen niet worden gebruikt om de maximale indringingsdiepte van verschoten munitie te bepalen. Derhalve kan aan de hand van sonderingsgegevens geen maximale indringingsdiepte worden bepaald. Naar onze inschatting kan geschutsmunitie in het onderzoeksgebied op een maximale diepte van 2.20 meter (in het geval van 7.2 inch granaten) worden aangetroffen. Deze inschatting is gebaseerd op praktijkervaring.

3. Evaluatie van de risico's

3.1. Inventarisatie risicomomenten

De volgende risicomomenten van vermoedelijk aanwezige conventionele explosieven in relatie tot de uitvoering van het project zijn geïnventariseerd en geëvalueerd:

- Grondtrillingen in de nabijheid van conventionele explosieven tijdens graafwerkzaamheden;
- Verplaatsing van conventionele explosieven tijdens graafwerkzaamheden.

3.2. Kans op detonatie van de explosieven

Bij grondwerkzaamheden in het onderzoeksgebied kunnen eventueel aanwezige conventionele explosieven ongecontroleerd detoneren. De detonatie kan worden veroorzaakt door direct contact (beroering) van het explosief of door schokgolven in de bodem, die de achtergrondtrilling van de bodem verhogen met tenminste een versnelling van $1,0 \text{ m/s}^2$.

De grootte van een explosief bepaalt veelal de mate van effect op de omgeving. Hoe groter het explosief, hoe groter doorgaans het effect op de omgeving. Het effect op de omgeving wordt mede bepaald door het netto explosief gewicht van de explosieve stof in het munitieartikel.

De gevoeligheid van een explosief is bepalend voor de kans op een detonatie. De gevoeligheid van een explosief wordt bepaald door de gevoeligheid van de explosieve stof en/of de toestand van de geplaatste ontsteker. De gevoeligheid van een explosief is de neiging waardoor een explosief tot detonatie zal komen. Hoe gevoeliger een explosief, hoe eerder een ongecontroleerde detonatie zal plaatsvinden. De gevoeligheid van explosieve stoffen in de vorm van springstoffen neemt veelal toe door veroudering. De gevoeligheid van een ontsteker wordt voornamelijk bepaald door de wapeningstoestand.

De wapeningstoestand van een ontsteker wordt bepaald door de krachten die worden uitgeoefend op een ontsteker. Tijdens het verschieten, werpen of afwerpen van explosieven worden krachten uitgeoefend op een ontsteker. In de regel worden deze krachten gebruikt voor het wapenen van de ontsteker. Tijdens het zogenaamde wapenen van een ontsteker worden alle explosieketen in een lijn gebracht waardoor het explosief tot werking kan komen. Explosieven die zijn voorzien van gewapende ontstekers zijn gevaarlijker dan explosieven waarvan de ontsteker niet gewapend is. Het wapenen van een ontsteker wordt veelal verkregen door de krachten die vrijkomen bij het afgaan van het schot of het afwerpen van bijvoorbeeld afwerpmunitie. Binnen het onderzoeksgebied dient rekening te worden gehouden met het aantreffen van mogelijk gewapende explosieven (geen afwerpmunitie).

Ook de constructie van een explosief of de constructie van de ontsteker die geplaatst is op een explosief is bepalend voor de risico's van een explosief. Afhankelijk van de soort munitie en het soort geschut zijn er veel verschillende soorten explosieven en ontstekers gebruikt ten tijde van de Tweede Wereldoorlog.

Bij een detonatie van een conventioneel explosief komt een zeer grote hoeveelheid energie vrij. De vrijgekomen energie uit zich in een deel thermische energie (temperatuuroename) en een deel mechanische energie (luchtdrukwerking, schokgolf en scherfwerking). Bij een detonatie kan de

luchtdrukwerking, de schokgolf en scherfwerking een vernietigende uitwerking hebben op de onmiddellijke omgeving van het detonatiepunt en dodelijk letsel veroorzaken.

3.3. Gevolgen detonatie

Uit mondiale, militaire inschatting blijkt dat ongeveer 10% van alle munitie die gebruikt is in de Tweede Wereldoorlog na het verschieten of afwerpen als blindganger is blijven liggen, c.q. wordt aangetroffen in Nederlandse bodem.

Primaire effecten bij een detonatie zijn:

- Fragmentatie (scherfwerking): bijvoorbeeld letaal letsel aan personen, licht tot zware schade aan de omliggende infrastructuur;
- Druk-/Schokgolf:
Lucht - bijvoorbeeld springen van ruiten en vernieling van daken en muren;
Water - bijvoorbeeld vernieling van wallenkant en leidingen die op de bodem liggen;
Bodem - bijvoorbeeld vernieling van water- en gasleidingen binnen een straal afhankelijk van het soort explosief en vernieling van funderingen van gebouwen in de omgeving.
- Brand - projectielen die witte fosfor bevatten kunnen letale brandwonden veroorzaken en leiden tot ernstige schade aan de omliggende infrastructuur.

De gevolgen van een detonatie zijn afhankelijk van een aantal factoren, waarvan de belangrijkste zijn:

- Het type projectiel / zijn inhoud (bijvoorbeeld springstof, rookcomposiet of witte fosfor);
- De exacte ligging en / of diepteligging in de grond of onder water van het explosief;
- De grondsoort en vochtigheidsgraad van deze grond;
- Omgevingsspecifieke factoren: de locatie waar de explosie plaatsvindt, windrichting, bewolking, regen of mist.

Detonatie van door AVG geruimde munitie met fosforbestanddelen

3.4. Beheersmaatregelen

Om de eerder genoemde factoren te beperken kan in het algemeen gebruik worden gemaakt van een aantal beheersmaatregelen. Hierbij moet gedacht worden aan het plaatsen van een afscherming (bijv. scherfwerende dekens, safety screens, bepantsering van de installaties, etc.). Verder is belangrijk dat de beheersmaatregelen zo dicht mogelijk aan de bron getroffen worden, waarbij de omliggende infrastructuur niet meer zichtbaar is (gezien vanaf het explosief). Hierdoor wordt het risicogebied en de schervengevarenzone zo klein mogelijk gehouden. E.e.a. is afhankelijk van de gekozen werkwijze, de mogelijkheden op de projectlocatie, type explosief en de diepteligging in de grond.

4. Bijdragebesluit

4.1. 'Bommenregeling'

Per 1 oktober 2009 is het bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming conventionele explosieven Tweede Wereldoorlog 2006 ingetrokken naar aanleiding van het bestuursakkoord d.d. 04-06-2009, waarin is afgesproken om de decentralisatie van taken en bevoegdheden naar en zelfstandigheid van gemeenten en provincies met kracht te bevorderen. Gevolg van genoemd bestuursakkoord is de toevoeging van de met het bijdragebesluit gemoeide middelen aan het gemeentefonds, waardoor de administratieve lasten en het administratieve verkeer tussen overheden in de toekomst zullen verminderen.

Gemeenten kunnen per 1 oktober 2009 geen declaraties meer indienen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Andere veranderingen hebben betrekking op de wijze waarop aanspraak kan worden gemaakt op de beschikbare middelen.

4.2. Categorieën van gemeenten

De Nederlandse gemeenten worden in een drietal categorieën onderverdeeld:

1. Gemeenten die aanspraak maken op een vaste bijdrage uit het gemeentefonds.
2. Gemeenten die behoren tot de zgn. 'veelgebruikers'. Deze 27 gemeenten hebben recht op een vergoeding van het aantal nieuwbouwwoningen vermenigvuldigd met €2000,-.
3. Gemeenten die incidenteel gebruik hebben gemaakt van het bijdragebesluit.

De gemeente Bergen behoort tot de derde categorie. De gemeente kan, in het geval er kosten worden gemaakt bij een CE-onderzoek, dit jaarlijks voor 1 maart aangeven in een gemeenteraadsbesluit en dit opsturen naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties.

Het gemeenteraadsbesluit gaat samen met een verzoek om een bijdrage vanuit het gemeentefonds. Uit het raadsbesluit moet blijken dat:

- Opsporing en ruiming van conventionele explosieven noodzakelijk is vanuit veiligheidsoverwegingen.
- Een opgave van de met het CE-onderzoek gepaard gaande uitgaven.

3. Overige mededelingen

3.1. Bommenregeling

Zoals in de septembercirculaire 2010 aangekondigd geldt voor de periode 2011-2014 een nieuwe lijst van zogenaamde 'veelgebruikers'. De lijst met veelgebruikers is bijgesteld op basis van de kosten die gemeenten hebben gemaakt en de uitkeringen die zij hebben ontvangen voor het opsporen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog in de periode 2007-2010. Gemeenten die veelgebruiker zijn ontvangen in de periode 2011-2014 een vergoeding per nieuwbouwwoning. Zowel gemeenten op de lijst als gemeenten die van de lijst zijn geschrapt hebben hierover apart bericht ontvangen.

Op de nieuwe lijst staan de volgende gemeenten:

Aalburg, Aalsmeer, Alphen-Chaam, Apeldoorn, Arnhem, Beverwijk, Bloemendaal, Eindhoven, Gouda, Groesbeek, Hengelo, Houten, Lansingerland, Lingewaard, Loon op Zand, Neder-Betuwe, Nijmegen, Noorderveld, Overbetuwe, Pijnacker-Nootdorp, Rijssen-Holtten, Oosterhout, Roermond, Schijndel, 's-Hertogenbosch, Sluis, Tiel, Tilburg, Veere, Veldhoven, Venray, Vlissingen, Wassenaar, Westland, Westvoorne, Winterswijk, Woensdrecht en Zwolle.

De overige gemeenten (m.u.v. Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) kunnen 70% van de kosten voor het opsporen van explosieven vergoed krijgen via een suppletie-uitkering. Hiervoor volstaat de toezending van een gemeenteraadsbesluit met daarin de gemaakte dan wel te maken totale kosten opgenomen. Indien het een meerjarig project betreft, vragen wij het totale bedrag tevens naar de betrokken jaren uit te splitsen. Er behoeft geen verdere onderbouwing overlegd te worden. Toezending van het verzoek vindt plaats aan:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
t.a.v. FEZ/FAR/R
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

De gemaakte kosten kunnen inzichtelijk worden gemaakt in IV3 via lastenfunctie "160 opsporing en ruiming van conventionele explosieven". Gebruik van deze functie is verplicht vanaf het verslagjaar 2011. Voor vragen of nadere informatie betreffende de bommenregeling kunt u zich wenden tot postbus.gf@minbzk.nl.

3.2. Maatstaf krimpgemeenten

In onder meer de junicirculaire 2010 bent u geïnformeerd over de tijdelijke krimpmaatstaf die met ingang van 2011 in het gemeentefonds is geïntroduceerd en over het bijbehorende onderzoek naar de financiële gevolgen van bevolkingsdaling. Daarbij is gemeenten die in aanmerking komen voor de krimpmaatstaf verzocht om (op vrijwillige basis) in zowel begroting als jaarrekening een

5. Leemten in de kennis

5.1. Samenvatting leemten in de kennis

De leemten in de kennis kunnen als volgt worden gedefinieerd:

- Bij een historisch onderzoek kan nooit een volledig overzicht van alle bronnen worden verkregen;
- De uit te voeren werkzaamheden zijn nog niet tot in detail bekend.

6. Conclusie en aanbevelingen

6.1. Conclusie

Uit de door AVG uitgevoerde probleeminventarisatie met het kenmerk 1162045 blijkt, dat het onderzoeksgebied doelwit is geweest van gevechtshandelingen (voornamelijk geallieerde artilleriebeschietingen). De maximale indringingsdiepte van de te verwachten conventionele explosieven is 2.20 meter (in het geval van 7.2 inch granaten).

Het onderzoeksgebied kan worden onderverdeeld in gebieden waar na de Tweede Wereldoorlog (grootschalige) grondingrijpende werkzaamheden zijn uitgevoerd en gebieden waar de situatie min of meer hetzelfde is gebleven (vnl. landelijk gebied). In de gebieden waar naoorlogse werkzaamheden zijn uitgevoerd bevindt zich veel ijzerhoudende infra in de vorm van gebouwen, kabels en leidingen, hekwerk etc. Daarnaast zijn er veel gebieden verhard.

6.2. Aanbevelingen

Wij onderscheiden een tweetal gebieden:

- Gebieden waar kan worden volstaan met een protocol aantreffen conventionele explosieven. Dit betreft de locaties waar na de Tweede Wereldoorlog graafwerkzaamheden dieper dan 2.20 meter zijn uitgevoerd;
- Verdachte gebieden waar het raadzaam is om een detectie- en benaderonderzoek uit te voeren. Dit betreft de gebieden waar na de Tweede Wereldoorlog de situatie min of meer hetzelfde is gebleven, bijvoorbeeld omdat er nog steeds sprake is van agrarisch/landelijk gebied, of omdat er geen graafwerkzaamheden dieper dan 2.20 meter zijn uitgevoerd.

De gebieden waar een detectie- en benaderonderzoek benodigd is, zijn verdacht op de aanwezigheid van conventionele explosieven. In de gebieden waar kan worden volstaan met een protocol aantreffen conventionele explosieven, is de kans op het aantreffen van munitie net zo groot als de gemiddelde kans in Nederland. Het protocol aantreffen conventionele explosieven heeft als doel om de aannemer te instrueren hoe te handelen, bij het onverhoopt aantreffen van munitie.

Het is raadzaam om voor de verdachte gebieden het volgende stappenplan op te volgen:

Opschonen:

AVG adviseert u om als eerste stap het verdachte gedeelte daar waar mogelijk en haalbaar op te schonen, zodat voorafgaand aan het explosievenonderzoek eventueel aanwezig (modern) ijzerhoudend afval etc. verwijderd is. Deze ijzerhoudende objecten kunnen maskerend werken voor eventueel aanwezig zijnde conventionele explosieven. Verwijder tevens de naoorlogse opgebrachte laag voorafgaand aan het detectieonderzoek.

Detectie

Laat een BRL-OCE / CS-OCE gecertificeerd bedrijf vervolgens een oppervlakedetectieonderzoek uitvoeren in het verdachte gebied, zoals aangegeven in bijlage I, hierbij het aangegeven onderscheid hanterend tussen gebieden waar grondroering dieper dan 2.20 meter heeft plaatsgevonden (protocol aantreffen conventionele explosieven) en gebieden waar dit niet het geval is (detectie).

Benaderen

Laat een BRL-OCE / CS-OCE gecertificeerd bedrijf de detectiegegevens digitaal analyseren en benader vervolgens de 'verdachte uitslagen'.

Beveiligd ontgraven

Daar waar oppervlakedetectie als gevolg van de plaatselijke omstandigheden niet mogelijk is, wordt geadviseerd om voor de methode van beveiligd ontgraven te kiezen.

7. Bronnenmateriaal

EODD, Culemborg:

Mijnenkaarten en MORA's / WO's

Gemeentelijke en provinciale archieven:

Bergen

Kadaster, Zwolle:

Collectie luchtfoto's Tweede Wereldoorlog Royal Air Force

Collectie geallieerde stafkaarten Tweede Wereldoorlog

Nationaal Archief, 's Gravenhage:

Archief Luchtbeschermingsdienst

Archief Hulpverleningsdienst

NIMH, 's-Gravenhage:

575-serie

SSA, Rijswijk:

M.M.O.D./ M.O.D. –archief

The National Archives Kew-London:

Daily Logs 2nd Tactical Air Force 1944-1945

The Aerial Reconnaissance Archives (RCAHMS) – UK

Collectie luchtfoto's Tweede Wereldoorlog Royal Air Force

Universiteit Wageningen, afd. Speciale Collecties

Collectie luchtfoto's Tweede Wereldoorlog Royal Air Force

8. Literatuur en websites

H. Amersfoort / P. Kamphuis (red.) *Mei 1940. De strijd op Nederlands Grondgebied* ('s-Gravenhage 2005)

G. Blake, *Mountain and Flood: the history of the 52nd (Lowland) Division, 1939-1946* (1950)

M. Blondel, *Oorlog en herstel in Noord-Limburg 1940-1950: een herinnering in foto's* (1975)

E. H. Brongers, *Opmars naar Rotterdam. Deel 2: van Maas tot Moerdijk* (Baarn 1982)

Gemeente Bergen, *De Gemeente Bergen door Oorlogsgeweld Geteisterd 1944-1945* (Afferden 1995)

Historical Section Canadian Military Headquarters, *Report No. 185. Operation 'Veritable': The Winter Offensive Between the Maas and the Rhine, 8-25 Feb 45* (1948)

C.Klep / B. Schoenmaker (red.), *De bevrijding van Nederland 1944 – 1945. Oorlog op de flank* (Den Haag 1995)

B.C. de Pater/ B. Schoenmaker e.a., *Grote Atlas van Nederland 1930-1950* (2006)

A. van Rijswijck, *De verwoeste kerken van Limburg* (1947)

G.J. Zwanenburg, *En nooit was het stil....Kroniek van een Luchtoorlog. Deel 1 & 2* (Den Haag 1990/1992)

Websites:

<http://www.avg.eu>

<http://www.explosievenopsporing.com>

<http://www.explosievenopsporing.nl>

9. Gebruikte afkortingen

BG:	Brisant Granaat
BPG:	Brisant Pantser Granaat
BRL-OCE:	Beoordelingsrichtlijn Opsporing Conventionele Explosieven
CE:	Conventioneel Explosief
FLAK:	Fliegerabwehrkanone (Duitse luchtafweer)
GIS:	Geografisch Informatie Systeem
GP:	General Purpose
KKM:	Klein Kaliber Munitie (munitie voor wapens met een kaliber kleiner dan 20 mm)
LBS:	Libs (Britse gewichtsmaat, 0,453 kilogram)
M.M.O.D.:	Mijn en Munitie Opruimings Dienst
MORA:	Melding Opdracht Ruimrapportage Afdoening (rapport betreffende door de EODD geruimde CE'n)
NGE:	Niet Gesprongen Explosief
NIMH:	Nederlands Instituut voor Militaire Historie
OCE:	Opsporing van Conventionele Explosieven
PAK:	Panzer Abwehr Kanone
PG:	Pantser Granaat
RAF:	Royal Air Force
R.P.:	Rijkspolitie
SSA:	Semi Statische Archiefdiensten
WO:	Werk Opdracht (sinds jaren '90 rapport betreffende door de EODD geruimde CE'n, voorheen bekend als MORA's)

Bijlage I: het onderzoeksgebied (met verdachte locaties)

Bijlage II: intrekken bijdragebesluit

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Colleges van Burgemeester en Wethouders

DATUM	
POSTNUMMER	QUEO-OVE.00 585 B
PAR. DIRECTIE	Atto
BEH. DOOR	

Directoraat-generaal
Veiligheid
Bekostiging en Monitoring

Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.minbzk.nl

Contactpersoon
O.P. Huurdeman
T (070) 4266817
oskar.huurdeman@minbzk.nl

Kenmerk
2009-0000171884

Datum 6 juli 2009

Betreft Intrekking bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming conventionele
explosieven Tweede Wereldoorlog 2006

Met deze brief informeer ik u over de voorgenomen intrekking van het bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming conventionele explosieven Tweede Wereldoorlog 2006 (verder bijdragebesluit). De intrekking van het bijdragebesluit zal plaatsvinden per 1 oktober 2009. Daarnaast informeert deze brief over de wijze waarop vanaf 2010 via het gemeentefonds de middelen verstrekt zullen worden.

Als gevolg van de oorlogshandelingen die in de Tweede Wereldoorlog op en boven het Nederlands grondgebied hebben plaatsgevonden, zijn niet tot ontploffing gekomen explosieven en munitie achtergebleven. Om diverse redenen kan de noodzaak ontstaan om deze explosieven op te sporen en te ruimen. Tot op heden konden gemeenten onder voorwaarden (een deel van) de kosten declareren bij het Rijk. Het bijdragebesluit is de regeling waarmee het ministerie van BZK op dit moment zorg draagt voor specifieke uitkeringen aan gemeenten vanwege kosten voor het opsporen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog.

In het bestuursakkoord Rijk en gemeenten van 4 juni 2007 is afgesproken om de decentralisatie van taken en bevoegdheden naar en zelfstandigheid van gemeenten en provincies met kracht te bevorderen. Door gemeenten meer beleidsruimte te geven, bevoegdheden te decentraliseren en het aantal specifieke uitkeringen te verminderen, worden gemeenten beter in staat gesteld om maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. In het bestuursakkoord is afgesproken dat ook het bijdragebesluit zal worden ingetrokken en dat de daarmee gemoelde middelen aan het gemeentefonds zullen worden toegevoegd. Het intrekken van het bijdragebesluit levert een bijdrage aan het verminderen van administratieve lasten en het administratieve verkeer tussen overheden.

Het intrekken van het bijdragebesluit doet niets af aan de bestaande verantwoordelijkheden voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog en de randvoorwaarden en regels waaronder deze werkzaamheden veilig worden uitgevoerd. Deze blijven onverminderd van kracht. Slechts de mogelijkheid voor gemeenten om een bijdrage te ontvangen voor de kosten, zal gaan verlopen via de generieke bekostiging van het gemeentefonds en niet langer via declaraties van gemaakte

Pagina 1 van 3

Datum
6 juli 2009
Kenmerk
2009-0000171884

kosten en een specifieke uitkering. De middelen die beschikbaar zijn voor uitvoering van het bijdragebesluit worden toegevoegd aan het gemeentefonds.

Het bijdragebesluit 2006 wordt per 1 oktober 2009 ingetrokken. Declaraties die voor 1 oktober 2009 zijn ingezonden worden namens het ministerie van BZK door de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV afgehandeld. Betalingen vinden nog in 2009 plaats. Met het intrekken van het bijdragebesluit komt de mogelijkheid om kosten later dan 1 oktober 2009 te declareren te vervallen.

Op de hierna volgende wijze zullen gemeenten vanaf 2010 voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog financiële middelen uit het gemeentefonds ontvangen.

Vanuit het gemeentefonds zullen de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam een ophoging ontvangen van hun vaste bedrag in het gemeentefonds. Het gaat om een ophoging met de volgende bedragen:

Amsterdam	€120.000,-
Den Haag	€700.000,-
Rotterdam	€5.700.000,-

Naast de bovenstaande drie grote steden zijn nog zeventwintig andere gemeenten op basis van declaraties in het verleden aan te merken als "veelgebruikers" van het bijdragebesluit. Het gaat om de volgende gemeenten:

Aalburg	Amersfoort	Apeldoorn	Arnhem	Lansingerland	Bloemendaal
Delfzijl	Deventer	Eindhoven	Enschede	Geertruidenberg	Groningen
Hengelo	Lingewaard	Nederbetuwe	Nijmegen	Noordenveld	Overbetuwe
Pijnacker-Nootdorp	Rijssen	Rijswijk	Sluis	Tilburg	Twenterand
Venlo	Zandvoort	Zwolle			

In het merendeel van de gevallen ontstaat de situatie waarin opsporing en ruiming van een explosief plaats moet vinden in het kader van bouwprojecten. Uit het onderzoek is een duidelijke relatie gebleken tussen het aantal nieuwbouwwoningen en ingediende declaraties. Voor de bovenstaande gemeenten komt er een maatstaf aantal nieuwbouwwoningen vermenigvuldigd met €2000,-. Deze maatstaf zal in het Besluit financiële verhouding 2001 worden vastgelegd. Het gegeven aantal nieuwbouwwoningen zal vanuit het CBS verkregen worden. Zo nodig zal het CBS dit gegeven jaarlijks bij gemeenten gaan opvragen. Via de maatstaf ontvangen de genoemde gemeenten een bijdrage uit het gemeentefonds.

Naast de genoemde gemeenten zijn er ook andere gemeenten die in meer of mindere mate incidenteel gebruik maken van het bijdragebesluit. Daarvoor wordt een vangnet ingericht in de vorm van een suppletie vanuit het gemeentefonds. Zo voorziet het gemeentefonds in de mogelijkheid voor alle gemeenten die kosten maken voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog om vanuit het gemeentefonds een bijdrage te ontvangen. Gemeenten die niet bij de "veelgebruikers" horen, maar toch kosten (gaan)

Pagina 2 van 3

maken kunnen die jaarlijks voor 1 maart aangeven in een gemeenteraadsbesluit en insturen naar het ministerie van BZK, Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties. Uit het gemeenteraadsbesluit moet blijken dat opsporing en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog uit veiligheidsoverwegingen noodzakelijk is gebleken en welke uitgaven daarmee gepaard gaan. Het gemeenteraadsbesluit gaat samen met een verzoek om een bijdrage vanuit het gemeentefonds. Op basis van deze gemeenteraadsbesluiten zullen als suppletie bijdragen aan deze gemeenten worden verstrekt van 70% van de aangegeven kosten.

Datum
6 juli 2009
Kenmerk
2009-0000171884

De lijst van "veelgebruikers" die via een maatstaf vanuit het gemeentefonds een bijdrage ontvangen is opgesteld aan de hand van informatie over declaraties in de periode 2000-2006. Vanzelfsprekend kunnen daar veranderingen in optreden. Om die reden zal de lijst met "veelgebruikers" periodiek bijgesteld moeten worden in het kader van het periodiek onderhoudsrapport gemeentefonds. Dat zal eens in de vier jaar gebeuren. Gemeenten die in de afgelopen vier jaar twee of meer keren vanuit de suppletie een bijdrage ontvangen hebben zullen aan de lijst met "veelgebruikers" worden toegevoegd en de komende vier jaren via de maatstaf een bijdrage uit het gemeentefonds ontvangen. Omdat het onderzoek gegevens heeft gebruikt uit de periode 2000-2006 zal in 2011 een eerste aanpassing plaatsvinden. De verzameling van gegevens in het kader van informatie voor derden (IV3) zal worden uitgebreid met het gegeven totale kosten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Gemeenten die deel uitmaken van de lijst "veelgebruikers" en die geen kosten hebben gemaakt in drie van de vier afgelopen jaren worden uit de lijst met "veelgebruikers" verwijderd.

Ik ga ervan uit u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd, zodat u zich op de intrekking van het bijdragebesluit per 1 oktober 2009 kunt voorbereiden. De wijze waarop vanaf 2010 bijdragen worden verstrekt vanuit het gemeentefonds is opgenomen in de circulaire over het gemeentefonds die in 2009 verschijnen.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
voor deze,
de directeur Politie en Veiligheidsregio's,

A.F. Gastra

Q
Q
Q
N
Q
Q
Q
Pagina 3 van 3